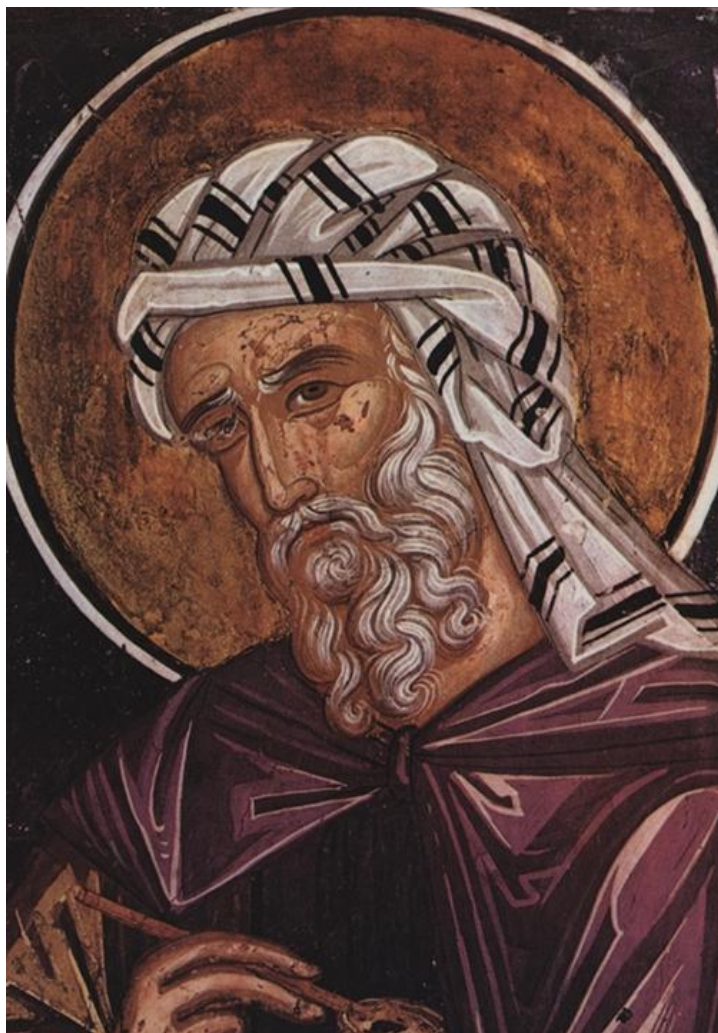


7 Μαρτίου 2020

Άγιος Ιωάννης Δαμασκηνός: Γιατί προσκυνούμε τις εικόνες

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Απαύγασμα πατερικής Σοφίας](#)





Άγιος Ιωάννης Δαμασκηνός.

Για τις εικόνες

Επειδή ορισμένοι μας κατηγορούν ότι προσκυνούμε και τιμούμε την εικόνα του Σωτήρα και της Δέσποινάς μας, και ακόμη τις εικόνες των υπολοίπων αγίων και διακόνων του Χριστού, ας μάθουν ότι εξ αρχής ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο σύμφωνα με τη δική του εικόνα.

Για ποιο λόγο, για παράδειγμα, προσκυνούμε ο ένας τον άλλο, παρά μόνο διότι έχουμε πλασθεί κατ' εικόνα Θεού;

Διότι, όπως λέει ο θεοφόρος και βαθύς γνώστης των θείων Βασίλειος, η τιμή προς την εικόνα απευθύνεται στο πρωτότυπο· και πρωτότυπο είναι το εικονιζόμενο πρόσωπο, του οποίου γίνεται αντίγραφο.

Για ποιο λόγο, ακόμη, ο λαός του Μωϋσή προσκυνούσε γύρω από τη σκηνή, που εικόνιζε και προτύπωνε τα επουράνια ή καλύτερα όλη τη δημιουργία; Λέει μάλιστα ο Θεός στο Μωϋσή: «Πρόσεξε, να τα κάνεις όλα σύμφωνα με το πρότυπο που είδες στο Όρος».

Και τα Χερουβείμ, επίσης, που έριχναν τη σκιά τους στο θυσιαστήριο, δεν ήταν ανθρώπινα κατασκευάσματα; Τι ήταν πάλι ο περίφημος ναός των Ιεροσολύμων; Δεν ήταν χειροποίητος και κτισμένος με την ανθρώπινη τέχνη;

Η Αγία Γραφή όμως κατηγορεί αυτούς που προσκυνούν τα γλυπτά, αλλά και όσους θυσιάζουν στα δαιμόνια. Θυσίαζαν βέβαια οι ειδωλολάτρες, θυσίαζαν όμως και οι Ιουδαίοι· οι ειδωλολάτρες θυσίαζαν στους δαίμονες, ενώ οι Ιουδαίοι στο Θεό. Και η θυσία των ειδωλολατρών ήταν απορριπτέα και κατακριτέα, ενώ των δικαίων ευπρόσδεκτη από το Θεό.

«Θυσίασε, δηλαδή, ο Νώε και μύρισε ο Θεός οσμή ευωδίας», καθώς με την ευωδία αποδέχτηκε την καλή προαίρεση και την ευχαριστία (του Νώε) προς αυτόν. Έτσι, τα γλυπτά των ειδωλολατρών, επειδή απεικόνιζαν δαίμονες είναι απορρίψιμα και απαγορευμένα.

Επιπλέον, ποιος μπορεί να φτιάξει ομοίωμα του άορατου, ασώματου, απερίγραπτου και ασχημάτιστου Θεού;

Η απεικόνιση του θείου αποτελεί ακραία παραφροσύνη και ασέβεια. Γι' αυτό η χρήση εικόνων δεν ήταν συνηθισμένη στην Παλαιά Διαθήκη.

Αφότου όμως ο Θεός, από την πολλή του αγάπη, έγινε αληθινός άνθρωπος για τη σωτηρία μας, όχι όπως εμφανίσθηκε στον Αβραάμ με μορφή ανθρώπου, ούτε όπως στους προφήτες, αλλά έγινε στην ουσία αληθινά άνθρωπος· έζησε πάνω στη γη «και συναναστράφηκε με τους ανθρώπους», έκανε θαύματα, έπαθε, σταυρώθηκε, αναστήθηκε, αναλήφθηκε και όλα αυτά ήταν αληθινά γεγονότα· οι άνθρωποι τον είδαν και τα έγραψαν αυτά για να τα γνωρίσουμε κι εμείς, και να τα διδαχθούν όσοι δεν έζησαν εκείνη την εποχή, για ν' αξιωθούμε το μακαρισμό του Κυρίου (που λέει) ότι, αν και δεν είδαμε, ακούσαμε μόνο και πιστέψαμε.

Επειδή όμως δεν γνωρίζουν όλοι γράμματα και ούτε ασχολούνται με τη μελέτη, οι Πατέρες αποφάσισαν ν' απεικονισθούν αυτά σε εικόνες, όπως απεικονίζονται κάποια ανδραγαθήματα, για σύντομη υπενθύμιση.

Διότι, χωρίς αμφιβολία, πολλές φορές, ενώ δεν έχουμε στο νου το πάθος του Κυρίου, βλέποντας την εικόνα της σταυρώσεως του Χριστού, θυμόμαστε το

σωτήριο πάθος του και κάνοντας μετάνοια προσκυνούμε όχι την ύλη, αλλά το εικονιζόμενο πρόσωπο· όπως ακριβώς, δεν προσκυνούμε την ύλη του Ευαγγελίου ή του σταυρού αλλά το σχήμα.

Διότι, σε τι διαφέρει ο σταυρός που δεν έχει τη μορφή του Κυρίου από εκείνον που την έχει;

Το ίδιο και με τη Θεοτόκο· η τιμή, δηλαδή, προς το πρόσωπό της απευθύνεται στο γιο της, που έλαβε σάρκα απ' αυτήν.

Παρόμοια, και τα κατορθώματα των αγίων μας παρακινούν στην ανδρεία, το ζήλο, τη μίμηση της αρετής τους και για τη δόξα του Θεού.

Διότι, όπως είπαμε, η τιμή προς τους συνδούλους μας, που αποδείχτηκαν ευγνώμονες, φανερώνει την καλή διάθεση προς τον κοινό δεσπότη· και η τιμή προς την εικόνα απευθύνεται στο πρωτότυπο (πρόσωπο).

Υπάρχει ακόμη άγραφη παράδοση, όπως προσκυνούμε στραμμένοι στην ανατολή, να προσκυνούμε και το σταυρό· και άλλες πολλές παρόμοιες παραδόσεις.

Διηγούνται κι ένα σχετικό περιστατικό. Όταν ο Αύγαρος βασίλευε στην πόλη της Έδεσσας, έστειλε ένα ζωγράφο για να κάνει πανομοιότυπη εικόνα με τη μορφή του Κυρίου. Ο ζωγράφος όμως δεν τα κατάφερε, διότι το πρόσωπο του Κυρίου έλαμπε εκθαμβωτικά.

Τότε ο ίδιος Κύριος άγγιξε ένα κομμάτι ύφασμα στο θείο και ζωοποιό πρόσωπό του και αποτύπωσε σ' αυτό τη μορφή του. Έτσι, έστειλε το ύφασμα στον Αύγαρο με την απεικόνιση που τόσο ποθούσε.

Επίσης, οι Απόστολοι μας έχουν μεταφέρει πολλές άγραφες παραδόσεις, όπως γράφει ο απόστολος των εθνών Παύλος: «Επομένως, αδελφοί, προσέχετε να διατηρείτε τις παραδόσεις μας, που σας διδάξαμε είτε προφορικά είτε γραπτά. Και τους Κορινθίους (γράφει): «Σας επαινώ, αδέλφια μου, διότι θυμάσθε όλα τα δικά μου, και διατηρείτε τις παραδόσεις που σας μετάδωσα».

Κεφάλαιο "Για τις εικόνες", από το βιβλίο του Αγίου Ιωάννου Δαμασκηνού, "Έκδοσις ακριβής της ορθοδόξου πίστεως", απόδοση στη νέα ελληνική: Αρχιμανδρίτης Δωρόθεος Πάπαρης.

Από:

http://users.uoa.gr/~nektar/orthodoxy/paterikon/iwannhs_damaskhnos_ekdosis_akribhs.htm